

Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

Neuradno prečiščeno besedilo Pravilnika o označevanju hranilne vrednosti živil obsega:

- Pravilnik o označevanju hranilne vrednosti živil (Uradni list RS, št. 60/02 z dne 10. 7. 2002),
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju hranilne vrednosti živil (Uradni list RS, št. 117/02 z dne 28. 12. 2002),
- Pravilnik o spremembah pravilnika o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju hranilne vrednosti živil (Uradni list RS, št. 42/03 z dne 9. 5. 2003),
- Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju hranilne vrednosti živil (Uradni list RS, št. 121/04 z dne 11. 11. 2004).

PRAVILNIK **o označevanju hranilne vrednosti živil**

(neuradno prečiščeno besedilo št. 3)

1. člen

Ta pravilnik v skladu z Direktivo Sveta 90/496/EGS z dne 24. septembra 1990 o označevanju hranilne vrednosti živil (UL L št. 276 z dne 6. 10. 1990, z vsemi spremembami) določa zahteve za označevanje in vrsto podatkov o hranilni vrednosti živil, ki so namenjeni končnemu potrošniku. Pravilnik se uporablja tudi za živila, namenjena za oskrbo restavracij, bolnišnic, menz in drugih obratov javne prehrane (v nadaljnjem besedilu: obrati javne prehrane) in za označevanje hranilne vrednosti živil za posebne prehranske namene.

Ta pravilnik se ne uporablja za mineralne vode in druge vode, namenjene za prehrano ljudi, ter dopolnila oziroma dodatke dnevni prehrani.

2. člen

- Posamezni pojmi v tem pravilniku imajo naslednji pomen:
- **označevanje hranilne vrednosti** pomeni vsak podatek, naveden na nalepki, embalaži, dokumentu, obvestilu, etiketi, obročku ali vratni etiketi, ki spremlja ali se nanaša na živilo, ki se nanaša na:
    1. energijsko vrednost;
    2. naslednje hranilne snovi:
      - beljakovine,
      - ogljikove hidrate,
      - maščobe,
      - vlaknine,
      - natrij,
      - vitamine in minerale, prisotne v znatnih količinah, navedenih v prilogi 1, ki je sestavni del tega pravilnika;
    - izjava o hranilni vrednosti pomeni kakršnokoli predstavitev ali sporočilo potrošniku, ki navaja, predlaga ali nakazuje, da ima določeno živilo posebne hranilne lastnosti zaradi spremenjene energijske vrednosti, ki jo živilo:

- zagotavlja,
  - zagotavlja v večji ali manjši meri,
  - ne zagotavlja,
- in vsebnost hranilnih snovi, ki jih živilo:
- vsebuje,
  - vsebuje v večjih ali manjših količinah
  - ne vsebuje;

Navajanje kakovosti ali količin posameznih hranilnih snovi ali sestavin v živilu se ne šteje kot izjava o hranilni vrednosti.

- **beljakovina** pomeni vsebnost beljakovine, ki je izračunana po formuli: beljakovina = celoten dušik po Kjeldahlu x 6,25;
- **ogljikov hidrat** pomeni katerikoli ogljikov hidrat, ki ga metabolizira človek, vključno s poliolii;
- **sladkorji** pomeni vse monosaharide in disaharide, ki jih vsebujejo živila, razen poliolov;
- **maščoba** pomeni vse lipide, vključno s fosfolipidi;
- **nasičene maščobne kisline** pomeni maščobne kisline brez dvojne vezi;
- **enkrat nenasičene maščobne kisline** pomeni maščobne kisline z eno *cis* dvojno vezjo;
- **večkrat nenasičene maščobne kisline** pomeni maščobne kisline s *cis* – *cis* metilen prekinjenimi dvojnimi vezmi;
- **vlaknina** pomeni snov rastlinskega ali živalskega izvora, ki jo endogeni encimi v prebavnem traktu ne hidrolizirajo, ki se določi na podlagi opredeljene analitske metode;
- **povprečna vrednost** pomeni vrednost, ki najbolje predstavlja količino hranilne snovi v živilu in ki upošteva količino hranila v živilu glede na sezonske spremembe, način prehrane in druge dejavnike, zaradi katerih se lahko spreminja dejanska vrednost.

3. člen

Označevanje hranilne vrednosti živil ni obvezno.

Ne glede na določilo prejšnjega odstavka je označevanje hranilne vrednosti obvezno, če se proizvajalec pri predstavitvi ali oglaševanju živila, razen pri splošnem oglaševanju živil, z izjavo o hranilni vrednosti živila sklicuje na posebno hranilno lastnost živila.

4. člen

Dovoljene izjave o hranilni vrednosti živila so le tiste, ki se nanašajo na energijsko vrednost, hranilne snovi in snovi, ki spadajo v oziroma so sestavni del hranilnih snovi iz 2. člena tega pravilnika.

Minister, pristojen za zdravje, na predlog Urada za živila in prehrano lahko prepove, omeji ali dovoli izjave o hranilni vrednosti živil, ki se nanašajo na hranilne snovi in na druge snovi v živilu, ki niso opredeljene v 2. členu tega pravilnika.

4.a člen

Pogoji za opisno označevanje vsebnosti hranila v živilu so navedeni v prilogi 2, ki je sestavni del tega pravilnika.

Če živilo naravno vsebuje majhne količine hranil, ki se opisno označujejo, ali jih ne vsebuje, se označi z besedilom “(živilo) vsebuje majhne količine (hranila)” ali “(živilo) ne vsebuje (hranila)” (opomba: v oklepaja se vpišeta konkretno ime živila in hranila).

5. člen

Če je na živilu oznaka o hranilni vrednosti, morajo biti podatki o hranilni vrednosti navedeni v naslednjem vrstnem redu in v obsegu, predpisanem v skupini 1 ali skupini 2:

Skupina 1

- (a) energijska vrednost;
- (b) količine beljakovin, ogljikovih hidratov in maščob.

Skupina 2

- (a) energijska vrednost;
- (b) količine beljakovin, ogljikovih hidratov, sladkorjev, maščob, nasičenih maščobnih kislin, vlaknin in natrija.

6. člen

Če je na živilu navedena izjava o hranilni vrednosti, ki se nanaša na sladkorje, nasičene maščobne kisline, vlaknine ali natrij, mora prikazana informacija zagotoviti podatke o hranilnih snoveh iz skupine 2 prejšnjega člena.

7. člen

Označevanje hranilne vrednosti živil lahko vključuje tudi navedbo količin ene ali več naslednjih snovi:

- škroba,
- poliolov,
- enkrat nenasičenih maščobnih kislin,
- večkrat nenasičenih maščobnih kislin,
- holesterola,
- katerekoli rudninske snovi ali vitamina, naštetega v prilogi 1, ki jo živilo vsebuje v večjih količinah, kot je določeno v prilogi 1.

Označevanje snovi, ki spadajo v eno od kategorij hranilnih snovi, navedenih v prejšnjem odstavku in 5. členu tega pravilnika ali ki so njen sestavni del, je obvezna, če se proizvajalec sklicuje z izjavo o hranilni vrednosti na posebno lastnost živila.

Če je v oznaki hranilne vrednosti navedena količina večkrat nenasičenih in enkrat nenasičenih maščobnih kislin in delež holesterola, je obvezno navesti še količino nasičenih maščobnih kislin, objava katerih pa v tem primeru ne predstavlja izjave o hranilni vrednosti kot to določa drugi odstavek tega člena.

8. člen

Energijsko vrednost živila, ki je označena, se izračuna z uporabo naslednjih faktorjev pretvorbe:

ogljikovi hidrati (razen poliolov)	17 kJ/g	4 kcal/g
polioli	10 kJ/g	2,4 kcal/g
beljakovine	17 kJ/g	4 kcal/g
maščobe	37 kJ/g	9 kcal/g
alkohol (etanol)	29 kJ/g	7 kcal/g

organske kisline	13 kJ/g	3 kcal/g
različne oblike salatrma	25 kJ/g	6 kcal/g

9. člen

Označbe energijske vrednosti in vsebovanih hranilnih snovi ali njihovih sestavin morajo biti numerične. Uporabljajo se naslednje merske enote:

energija	kJ in kcal
beljakovine	
ogljikovi hidrati	
maščobe	grami (g)
vlaknine (vlakna)	
natrij	
holesterol	miligrami (mg)
vitamini in rudninske snovi	enote, navedene v prilogi 1

Podatke o hranilni vrednosti je potrebno navajati na 100 g ali 100 ml živila. Podatke je možno navesti na nalepki tudi kot podatke v priporočeni porciji ali posamezni porciji pod pogojem, da je navedeno število porcij, ki se nahajajo v embalažni enoti.

Na označbah morajo biti navedene količine hranil, ki se nahajajo v živilu, ki je v prometu. Kjer je to primerno oziroma potrebno, se lahko ti podatki nanašajo na živilo, pripravljeno po navodilu proizvajalca in primerno za neposredno uživanje.

Pri podatkih o vitaminih in rudninskih snoveh, je potrebno navesti količino vitaminov in rudninskih snovi tudi kot odstotek priporočenega dnevnega vnosa (RDA), navedenega v prilogi 1.

Kjer so označeni sladkorji, polioli in škrob, mora tovrstna oznaka slediti takoj za oznako vsebnosti ogljikovih hidratov, na naslednji način:

- ogljikovi hidrati   g
- od teh:
- sladkorji   g
- polioli   g
- škrob   g.

Kjer je označena količina in vrsta maščobne kisline in holesterola, mora ta oznaka slediti takoj za navedbo celotne količine maščob na naslednji način:

- maščoba   g
- od te:
- nasičene maščobne kisline   g
- enkrat nenasičene maščobne kisline   g
- večkrat nenasičene maščobne kisline   g
- holesterol   mg.

Označene vrednosti morajo predstavljati povprečne vrednosti, ki temeljijo na:
(a) analizah živila, ki jih je opravil proizvajalec;

- (b) izračunu znanih ali dejanskih povprečnih vrednosti uporabljenih sestavin živila;
(c) izračunu iz podatkov, navedenih v mednarodnih ali nacionalnih tablicah o hranilni vrednosti živil. Vir podatkov mora biti v navedeni oznaki.

Če se pri uradnem nadzoru živil ugotovi, da obstajajo razlike med označenimi vrednostmi glede na analitske rezultate uradno laboratorijsko preskušene vzorca živil, poda mnenje o odstopih ustrezna strokovna služba.

10. člen

Podatki o hranilni vrednosti živila, v skladu s tem pravilnikom, morajo biti predstavljeni skupno, v numerični obliki kot preglednica, če to dopušča prostor glede na velikost predpakirane enote živila. Kjer prostor tega ne dopušča, je potrebno prikazati podatke linearno.

Podatki morajo biti navedeni v slovenskem jeziku, natisnjeni na vidnem mestu s čitljivimi in obstojnimi črkami.

Navedbe podatkov so dovoljene tudi v drugih jezikih.

11. člen

Če živilo, dano v promet končnemu potrošniku ali obratom javne prehrane, ni predpakirano ali če se živilo pakira ob prodaji na zahtevo kupca ali če se predpakirano živilo ob prodaji končnemu potrošniku prepakira, oznaka hranilne vrednosti ni potrebna.

Ne glede na določilo prejšnjega odstavka mora proizvajalec oziroma prodajalec na zahtevo kupca oziroma končnega potrošnika posredovati pisno podatke o hranilni vrednosti živila.

[Priloga 1: Vitamini in rudninske snovi, ki so lahko označeni in njihovi priporočeni dnevni vnosi \(RDA\)](#)

[Priloga 2: Pogoji za opisno označevanje vsebnosti hranila v izjavi o hranilni vrednosti](#)

Pravilnik o označevanju hranilne vrednosti živil (Uradni list RS, št. [60/02](#)) vsebuje naslednjo prehodno in končno določbo:

»12. člen

Živila, ki so v prometu in ne izpolnjujejo pogojev iz tega pravilnika, morajo biti označena v skladu s tem pravilnikom do 30. novembra 2002.

13. člen

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju hranilne vrednosti živil (Uradni list RS, št. [117/02](#)) vsebuje naslednjo prehodno in končno določbo:

7. člen

Živila, ki ne izpolnjujejo pogojev iz pravilnika o označevanju hranilne vrednosti živil, so lahko v prometu do 30. junija 2003 oziroma do konca roka uporabnosti živila.

8. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu RS.«.

Pravilnik o spremembah pravilnika o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju hranilne vrednosti živil (Uradni list RS, št. [42/03](#)) spreminja 12. člen Pravilnika o označevanju hranilne vrednosti živil (Uradni list RS, št. [60/02](#)) tako, da se glasi:

»12. člen

Živila, ki ne izpolnjujejo pogojev iz tega pravilnika, so lahko v proizvodnji in prometu do 30. junija 2003 oziroma do konca roka uporabnosti živila.«;

ter vsebuje naslednjo končno določbo:

»3. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o označevanju hranilne vrednosti živil (Uradni list RS, št. [121/04](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»3. člen

Ta pravilnik začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.